

Oversættelse uden billeder. *Se billedet i udgaven på engelsk og billedteksten her:*

Veteran: *Bill Purdy med et foto fra 1944 af ham selv.*

“Pak dine sager sammen, skriv det sidste brev – og det var det”

under 2. Verdenskrig i det store og hele stadig overset i sammenligning med berømmelse og hæder tilknyttet andre militære kampagner – skønt en større ny udstilling på krigsmuseet Australian War Memorial i Canberra i nogen grad vil rette op på den ubalance. Omkring 4.100 australiere blev dræbt, mens de gjorde tjeneste i Bomber Command under 2. Verdenskrig. War Memorial bemærker, at mere end et ud af tre medlemmer af RAAF, som gjorde tjeneste i Bomber Command, blev dræbt.

Mens Bomber Commands mere lovpriste bedrifter omfatter bombetogtet i maj 1943 med den hoppende bombe, der ødelagde dæmninger, sætter styrkens deltagelse i det ødelæggende angreb mod Dresden i februar 1945 en plet på dets ry. Et mindesmærke blev ikke rejst i Canberra før 2005, mens det i London tog til 2012 for myndigheder at bygge et monument om netop deres offer.

Af de mere end 400 allierede fly skudt ned over Danmark, var der australiere som en del af besætningen i 82 af dem. I alt 146 kendte australske soldater ligger på danske kirkegårde med mindet om dem holdt i live af danskere, som aldrig glemte deres offer.

Det danske folk, neutralt i krigen men besat af Tyskland, har siden 1940'erne æret ofret fra de udenlandske flyvere, der faldt ned på deres øer og gårde, og vil markere de 80 år siden deres død med et permanent minde og en fejring.

Den danske historiker Anders Baadsgaard Straarup siger, at folk i landsbyerne havde dannet mange små foreninger for at rejse og passe 74 mindsten over hele landet.

”En dag passer normale mennesker deres dagligdag, og pludselig kommer et fly ned, og de har krigen lige foran deres dør,” siger han. ”De var nødt til at gøre noget, og de kunne gøre det på mange måder (som omfattede at sikre, at flyverne fik en anstændig begravelse) - en anden var at huske dem og mindes dem.”

”Vi har vores historie. Besætningerne på disse bombefly er også en del af den historie.”

I Danmark er der officielt arrangeret en mindehøjtidelighed den 29. januar ved mindstenen for Lancaster HK537, da tabet af så mange allierede liv stadig giver dyb genklang. Senere på året planlægger lokal-samfundet at afsløre en skulptur, der repræsenterer alle de flyvere, der styrtede ned under hele krigen, og at være værter for en udstilling med invitation til alle pårørende – så vel som Danmarks nykronede australsk-fødte Dronning Mary. Lorelle Friden og dommer Peter Tree prøver nu at finde familier til de der fløj med deres onkel, og introducere dem til de danskere, der har æret hans minde i otte årtier.

Dommer Tree siger: ”De har taget flybesætningerne til hjertet, fordi de var en fysisk manifestation af opsætsighed mod tyskerne. Jeg finder det faktisk svært at tro for et land, der ikke havde nogen rigtig forbindelse til disse mennesker, ud over at de blev skudt ned over deres land – at de har taget dem til hjertet. Og det har de, de er vigtige mennesker for danskerne. I årenes løb har de bygget nogle meget enkle og meget respektfulde mindesmærker for flybesætningerne, og hvert år holder de mindehøjtideligheder der.

”Ironien er selvfølgelig at der ikke er nogle medlemmer af flyvernes familier der, og at deres liv mærkeligt nok bliver fejret af folk, der aldrig har kendt dem og aldrig har været forbundet med dem ved blodets bånd. Det ville være fint, hvis vi kunne få en repræsentant fra hver familie ved åbningen af mindet.”

Bill Purdy var pilot ved 463 Squadron RAAF med operationer fra basen RAF Waddington i Lincolnshire, en af de 10.000 australiere, der gjorde tjeneste i Bomber Command. Nu 100 år ung, og mens han bruger tid på at spille golf og bowle i en forstad til Sydney, huskede han levende, at de værste tidspunkter fra hvert togt var, mens flyene stadig var på jorden, lige før de lettede og fløj over Danmark ind på tysk område.

”Den hårdeste del var altid, når man fandt ud af om morgenen, at man skulle på togt den aften. Så gik man ud og afprøvede flyet og blev sikker på at alt virkede,” huskede han.

"Så var der en ordreudgivelse omkring skumringen, og der fandt man ud af, hvor man skulle hen.

Og de par timer mellem af man fandt ud af, hvor man skulle på togt den nat og til man kom ind i flyet, var nogle af de hårdeste, jeg nogen sinde kunne huske.

Man gik tilbage til belægningsstuen og pakkede alting sammen, så der ikke ville blive for meget besvær med at sende til tilbage til Mor.

Skrive det sidste brev, og det var det."

Veteran i britiske Bomber Command Dick Raymond havde altid samme sidste tanke, når han løftede støvlen fra asfalten op på stigen ind til flyet: *Ville det blive sidste gang han satte foden på engelsk jord?*

"På hver operation havde jeg netop den tanke, når jeg gik ind i flyet," fortalte 99-årige Raymond, en flytekniker fra Stifinderne, til *The Australian Weekend Magazine* fra sit hjem i Nord Wales. "Alt hvad jeg kan sige til nogen, der spørger hvordan det var, er, at jeg kan kun sige, at man bare skulle være der."

John Tree pakkede også sine ejendele, før han for sidste gang kravlede op til sin sædvanlige plads i kanontårnet midt på ryggen af Lancasteren på hans 28. og sidste togt.

Hans personlige ejendele, inklusive nogle få breve og postkort, ville til sidst blive sendt hjem i en kasse til hans familie i Brisbane. Lorelle Friden og Peter Tree har omhyggeligt opbevaret hans ejendele og hans andre breve hjem.

Den 24. december 1943 skrev deres onkel til sin familie i Brisbane.

"Og nu er det juleaften nok engang, og som jeg kan regne ud, er det allerede blevet Juledag i Australien," skrev han.

"Så for at lade jer se, at jeg ikke har glemt jer alle sammen, vil jeg sige Glædelig Jul til alle derhjemme og et rigtig Godt Nytår. Jeg er sikker på, vi alle vil være sammen igen næste jul.

Masser af kærlighed og kys, John."